

Del *Negre i vermell* de Mallol a les *Tardes de soledad* de Serra

Text > JORDI DORCA

Il·lustració > MARC VICENS

Vaig acudir al cinema per veure *Tardes de soledad*. Hi vaig anar per una curiositat cinèfila: volia saber com Albert Serra havia plantejat el seu primer treball documental, un gènere que no fa gaire temps infamava. El llargmetratge retrata el món de la tauromàquia tot seguint el torero Andrés Roca Rey. Serra té l'habilitat de mostrar-nos les curses de braus, els prolegòmens i les seqüeles des d'una proximitat enorme. El tractament del so és esplèndid i permet escoltar amb claredat totes les converses i els elogis (tan surrealistes com divertits) dels membres de la quadrilla, com si fossis a l'arena. A més, sents els moviments del torero, els panteixos del toro i alguns sons terribles, com el broll de la sang o els cops de banya contra la fusta de les barreres. Quatre càmeres segueixen l'animal, el matador, els banderillers i els picadors. La proximitat és gran. El públic queda fora de camp, com si a Serra només li interessés la litúrgia de la plaça. Els amants de la tauromàquia han vist el documental com una obra d'art. Serra parteix de l'admiració per fer un retrat artístic del toreig en la línia del que ja varen fer els seus admirats Picaso i Dalí. La veritat és que a mi la proximitat amb la qual roda m'ha refermat en el meu rebuig envers el patiment de l'animal, un espectacle que no va amb mi, tot i que reconec que el treball cinematogràfic de Serra és més que notable.

Tardes de soledad no em va remetre ni a Tyrone Power interpretant el Gallardo de Blasco Ibáñez a *Blood and Sand*, ni a *Il momento della verità* de Francesco Rosi, ni tampoc a l'experimental *El brau blau* de Daniel V. Villamediana, algunes de les pel·lícules sobre tauromàquia que ja havia vist. Mirant-la, vaig recordar *Negre i vermell*, el curtmetratge que Tomàs Mallol va filmar el 1972 i que és la contrarèplica del treball de Serra. Un any abans, l'empresari de la plaça de toros de Figueres li va encarregar al cineasta, fotògraf i col·leccionista un reportatge fotogràfic d'una cursa de braus. Mallol el va fer i va quedar molt trasbalsat de l'espectacle que va presenciar, però, lluny d'oblidar-lo, va decidir fer una pel·lícula per deixar-ne constància. Durant nou setmanes va assistir a les tardes de toros de la Monumental i va filmar amb tot detall des del número 19 del tendido 4 entre sol y sombra amb una càmera Paillard de setze mil·límetres. Va utilitzar un zoom Angenieux per acostar-se al màxim

al que passava a l'arena. Va ser una filmació amb so directe, amb un magnetòfon portàtil. En les seves memòries, Mallol deixa clar que la seva idea era mostrar de prop «la salvatjada que representa veure un animal, per més brau i fort que sigui, patir en els seus músculs més sensibles aquell turment». Volia mostrar el torero com un pinxo que, en contra del que sempre es diu, «no lluitava contra un igual». Tomàs Mallol va rodar un film extraordinari i meritori, i més encara si tenim en compte els mitjans de què disposava i que ho va fer sol.

Són dues maneres d'abordar el mateix espectacle. La de Serra, amb l'ull de la càmera posat en el torero, esteticitzant-ne la figura i justificant el ritual en nom d'una bellesa ancestral que no només ell, sinó molts altres artistes han vist en el toreig, i la de Mallol, buscant mostrar una crueltat que ell va percebre i que no se sabia avenir que tots aquells que ocupaven les graderies durant aquelles tardes no notessin. Dos documentals que es confronten, tot i que entre ells hi hagi cinquanta anys de diferència.

